1967 — BA 9 OCTOBRE 1923

RÉSERVE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DÉPÔT LÉGAL

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL INDOCHINE N°167

	HANOI					
	Hàng tự ngày Trung Bắc Tân Văn đến nhà	Người đem đến nhà	Gửi về tỉnh lẻ	Nhà báo ở Trung-kỳ và Nam-kỳ	Nhà báo ở Pháp và ngoại quốc	Ngoại quốc
Một năm.	6$00	6$00	6$30	6$30	6$60	12$00
Các làng và	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Các công-sở						
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00
Một tháng.	0.60	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : DƯƠNG-VĂN-GIÁO
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHAN-KẾ-TOẠI
Administrateur-gérant : NGUYỄN-TƯỜNG-LÂN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
1re page — *Une seule insertion*. . . . 0$50 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cha con đời nay !

Mới đây người ta có kể một chuyện, tuy là một chuyện tầm thường ở trong gia-đình, mà xét ra cũng có hại đến phong-hóa trong xã-hội.

Một người học-hành cũng khá, một hôm người bỏ trách mắng việc gì, người con trước còn không nói gì, sau phải không trọn mắt nhìn bỏ mà nói : « Nếu không phải là bỏ, thì người ta.... » Chuyện ấy ai nghe cũng quá ngán. có ý không tin, mà than ôi! chuyện ấy chính có thật như thế!

Việc ấy tưởng là việc nhỏ mà nghĩ kỹ ra có hại đến phong-hóa thật to, không thể nín đi không bàn đến. Nước Nam ta xưa nay vẫn trọng cái gia-tộc chủ-nghĩa, trong nhà rất tôn trọng là người cha. Trong sách chữ nho có câu rằng : « Gia-nhân hữu nghiêm-quân, phụ mẫu chi vị dã. » nghĩa là cha mẹ là một vị vua nghiêm trong nhà vậy ; lại có câu rằng : « Phụ vi từ cương », nghĩa là cha là giường mối cho con theo. Cho nên cha làm chủ trong một nhà, đối với con cái có cái quyền rất cao, mà con cái đối với cha, mệnh lệnh phải tuân theo, thân thể phải kính trọng ; tuy không có pháp luật gì, mà cái đây di-luân dàng-buộc, cái mối cảm-tình kích động vẫn không ai dám phạm cái luật thiên-nhiên. Mà ai ngờ bây giờ có người dám phản với cái luật thiên-nhiên ấy, đối với người rất tôn-nghiêm của mình, mà tỏ tình kiêu-ngạo. Người học-thức mà còn như thế, trách gì những chuyện quái-gở như chuyện một đứa con giết cha ở tỉnh Quảng-nam mấy tháng trước, cùng nhiều chuyện khác nữa.

Cái nghĩa cha con là trọng nhất trong năm đạo thường mà còn như thế. Ấy là chưa kể tới những việc bại thường phong hóa xảy ra trong xứ ta mấy năm nay rất nhiều ; vợ chồng kiện nhau để xin chia rẽ, anh em kiện nhau để tranh giá-tài. Chuyện ấy thấy luôn, như là bệnh thời-khí lây ra rộng lắm, luật pháp trừng-trị cũng không nổi, miệng thế cười chê cũng không cấn ; nếu cứ như thế mãi, phong tục một ngày một nát, luân-lý một ngày một hư, thì về đường hạnh phúc của gia-đình, nền phong-hóa của xã hội, lại chẳng đáng thương tâm lắm ru?

Cái nguyên-nhân ấy từ đâu? là vì lạm dụng hay là hiểu lầm hai chữ tự-do. Nguyên khi xưa nước Đại-pháp dùng cái chánh-thể phong kiến, trong xã-hội chia ra làm mấy hạng người, mà hạng bình-dân không có quyền tự-do. phải thông thuộc về công chính mình; đến hồi Cách-mệnh mới sửa đổi những việc không công bằng ấy, mới xóa cái giai cấp ấy, mà phàm người nào trong nước ai cũng được tự-do, người khác không có quyền xâm phạm. Chữ tự-do thật là chánh đáng, là quí báu để làm cho nước Đại-pháp thành ra một nước dân-quốc rất thịnh cường.

Hai chữ tự do chánh đáng và quí báu biết là chừng nào, các nước bèn Âu-Mỹ cũng đều nhờ thế mà tiến bộ mau, mà thau ôi! ở nước ta chỉ vì lạm dụng hay là hiểu lầm hai chữ ấy, mà thành ra có hại chẳng nên phong-hóa; chữ tự-do vẫn là hay, mà tại ta lạm dụng và hiểu lầm mới hóa ra dở, thế thì cái lỗi ấy thật là tại ta.

Từ khi người Nam ta được đọc những sách Tây mà người Tàu đã dịch ra chữ nho, chữ tự-do thành ra câu cửa miệng, trong xã-hội ta có người tuy biết rõ nghĩa mà cũng dùng liều để thoát vòng kiềm thúc, có nhiều người thì hiểu lầm nghĩa mà thành nết hư hoang. Chữ tự-do ở nước ta bây giờ, hình như ai cũng có quyền làm theo ý muốn của mình, người khác không ngăn cấm được, đã đến tuổi thành nhân, thì cha mẹ không có quyền gì với con, anh không bảo nổi em, chồng không giữ được vợ, cái lẽ nghĩa trong một nước phá tan mất, cái phòng-phạm mấy nghìn năm vượt qua đi, để cho thỏa cái tình loạng toàng phóng-túng. Than ôi! Cái học-thuyết rất chánh đáng rất quí báu của người Âu-Mỹ chỉ vì kẻ dùng liều, người hiểu lầm mà đến nỗi hư hại đến nền phong-hóa cõi Đông-pháp này !

Ở nước ta bây giờ, đường đi lại giao-thông, nghề buôn bán thịnh vượng, công-nghệ và nông-nghiệp cũng đã dần dần mà mang, kể về đường vật chất, cũng có tiến-bộ hơn xưa, mà cái vui thú thiên luận, cái hạnh-phúc gia-đình, xét kỹ ra thì thật có bề thua kém. Thử ngẫm mà xem, nhiều người tuy bề ngoài làm ăn phân-chấn, mà trong gia đình thì gai góc lôi thôi, trong tâm thần thì u sầu ức uất, tuy rằng giàu có sang trọng, cũng chỉ vui sướng vành ngoài mà thôi.

Ta may được sinh ở cái đời bôn bề một nhà, năm châu họp chợ này, lại nhờ Chánh phủ Bảo-hộ hết lòng khai hóa, hết sức kinh-lý cõ Đông-pháp ta, thì về đường vật-chất, ta không sợ rằng không có tiến-bộ nhiều, nhưng về đường tinh-thần ta phải lo thoái bộ. Nếu ta muốn gây cái hạnh phúc cho gia-đình ta, cái vui thú cho thần tâm ta, thì nên phong-hóa của xã hội ta không thể nhẳng bỏ được. Lẽ nghĩa liêm sỉ là quốc-túy phải duy-trì, cha con anh em là thiên-luận phải cần trọng, đường cư xử, cách giao tiếp, phải tuân theo lễ phép, trên kính dưới nhường, đó chính là một vị thuốc bay chữa cái bệnh lạm dụng tự-do, hiểu lầm tự-do thời nay đó, đừng cho làm trần hủ mà quên lãng đi. Nếu ai cũng kìm cái sự tùng sinh của một mình, để tạo phúc chung cho một nhà, rồi tất có ảnh-hưởng đến nền phong-hóa cho xã-hội, những chuyện bại hoại gia-đình, tổn thương phong-hóa đã kể ở trên kia, cũng một ngày một ít đi được dần dần. Nước Nam lại vẫn là một nước thanh danh văn-vật trong cõi Á-đông này thì may cho dân-tộc Việt-Nam biết chừng nào!

H. T. B.

Âu-châu diện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 8 Octobre 1923

Hai bài diễn-văn của quan Poincaré

Trong bài diễn-văn của quan Poincaré đọc tại lễ giao lá cờ cho các nhà cựu chiến-binh, ở Pierrefitte-sur-sure, ngài có nói đến cái cảnh-tượng của các nơi bị hãy hoại ở nước Pháp trong buổi chiến-tranh mới rồi. Ngài có nói : Tuy rằng trong các nước bạn cũ, và các nước Đồng-minh cũ ngày nay có nước lắm lắm mà nói điều này tiếng khác mặc lòng, nhưng khi nào nước Đức có tu-phục xong các nơi hãy-hoại của người Đức gây nên trong mười quận của nước Pháp, thì tôi mới chịu yên, tôi mới chịu khoanh tay. Nước Pháp vẫn ứng tiền để tu-phục lại các miền bị tàn phá. Nhưng đó thực là một việc trái ngược, không có lẽ nào nhân-loại lại để cho một nước trước đây đã bị công-kích, bị xâm lược, bị tàn phá nay lại phải gánh vác rằng nỗ như thế.

Trong một bài diễn-văn của quan Poincaré đọc tại lễ khánh-thành trận vong kỷ niệm đài tại Ligny-en-Barois, ngài có nói nước Đức vẫn tìm cách thay hực đổi ngôi và đổ lỗi cho nước Pháp mãi. Nước Đức dụng-tâm tổ-chức và day-trì nói nước thua-động để không trong hai sông Rhur. Thế cho nên dẫn các nhà cầm quyền chính nước Pháp là ai mặc lòng, nước Pháp cũng cứ yêu cầu lấy những khoản bảo chứng cùng là các bồi khoản. Khi nào nước Pháp xét rõ rằng nước Đức bãi việc để kháng và lại nộp sản-vật như thường, thì nước Pháp mới để lại nghe những lời của nước Đức khởi-nghị về cái vấn-đề bồi-khoản. Ngài có nói : Tôi mong rằng sau này thế nào nước Đồng-minh cũng sẽ hiểu rõ hơn. Các nhà làm báo nước Anh có người nói rằng thế nào sau này dư-luận nước Pháp cũng sẽ đổi thay, thực là lầm lắm vậy. Cứ xem như những lời của các bồi-đồng hàng quận uyên-bố mới đây, thì thực chưng rằng hai nghị-viện nước Pháp cũng một lòng một dạ với quốc-dân và chánh-phủ. Các nước đồng-minh sao lại không tìm đường mà hiểu lẫn nhau có hơn không, tội chi mà lại cứ chống chọi nhau vô ích.

Tờ hòa-nghị Versailles chính tay các nước Đồng-minh soạn ra mà sao lại có nước bảo rằng hòa-nghị ấy không thể thi-hành được. Quan Poincaré lại nói : Mọi điều các nước đã cam-đoan lần với nhau, không ai tự ý riêng có thể bỏ đi được, dẫu chỉ muốn giảm cái số bồi khoản mà thôi cũng vậy. Không phải vì trả-binh trong hai sông Rhur, mà làm cho nước Đức không nộp được bồi-khoản đâu, vì trước việc trả-binh, nước Đức không nộp gì cả kia mà. Nước Đức không ngăn ngừa được việc thu lợi trong hai sông Rhur, nên nước Đức mới chịu đầu hàng. Cái ý-kiến tôi hãy tỏ đây, cũng cái ý kiến của tận-nội-các Londres trước hai đảng đối với nhau cũng không có điều gì trái ngược lắm, mà không có thể điều-hòa được vậy. Các chương trình của nước Pháp thế nào, hiện đã in trong quyển hoàng-thư, thì nay tôi vẫn định-ninh như thế, chứ không có điều chi thay đổi cả. Ta cũng nên mong rằng các nước Đồng-minh thành-thông nên hội kiến với nhau, như cuộc hội-nghị của M. Baldwin với tôi mới rồi, thì cuộc thân-ái của các nước càng thêm bền chặt thân-mật ra. Sau ngài có nói nên mong nhờ về lẽ lẫm lòng thân-ái của các nước đối với nhau, sẽ gây được những thiện-quả hiển-nhiên về cái vấn đề bồi-khoản của nước Đức phải nộp, và các trái-khoản của Đồng-minh nợ lẫn nhau. Không có nước nào thành-thực muốn giải quyết các vấn đề ấy bằng nước Pháp. Nước Pháp biết rằng các nước khác cũng có nhiều nỗi thống khổ chứ không phải là không, nhưng nước Pháp lại biết rằng các nỗi thống-khổ của nước Pháp còn to hơn nhiều. Nước Pháp khó lòng mới trả được tiền để tu-phục lại những nơi bị hãy hoại, mà còn có thể tu-phục được. Nhưng nước Pháp quyết-chí không ứng mãi tiền cho nước Đức như thế. Nước Pháp biết cách làm cho nước Đức phải tuân theo các khoản của nước ấy đã cam-đoan. Nay nước Đức thôi không đề kháng trong hai sông Rhur nữa, thì nước Pháp có thể thu được các quyền lợi của mình. Nước Pháp chỉ đòi cái công-lý mà thôi, mà nước Pháp sẽ đi đường thẳng cho đến nơi đến chốn. Nước Pháp sẽ đạt tới mục đích của mình, nước nào còn nghi ngờ cái ý kiến của nước Pháp là không chính đáng thì ta sẽ lấy lòng thân ái làm cho ai nấy cũng phải hợp ý đồng tâm với ta cả. Cái điều cốt yếu ngày nay là phải làm làm sao cho đạt được mục-đích, mà chậm hay là nhanh cũng đạt được cho không sai.

Mấy người-ngoại-quốc bị bắt

M. Bjorklund là đại-biểu nước Thụy-điển đến dự cuộc hội nghị của đảng Võ chánh-phủ đã phải bắt. Hai viên đại-biểu nữa là M. Sivesson tức Manas (Na-uy) và M. Berthodi (Thụy-sĩ) cũng bị bắt và trục xuất cảnh ngoại. M Bjorklund bị giữ lại ở Paris, thì hiện còn đương tra xét.

Việc nước Đức

85 tên-kim trong nhà quốc-gia ngân-hàng nước Đức trong ngày 12 Septembre có 469 triệu marks, mà số ngân-phiếu phải-thành đáng giá là 8.367.000 nghìn triệu.

Một cuộc đấu võ

Trong cuộc đấu võ lấy tiền để giúp các việc thí-nghiệm khoa-học, Criqui đấu với một người Bỉ tên là Rebiaty. Đến keo thứ 15 thì Criqui được

MỘT CÁCH PHONG NẠN Ô-TÔ

Xe chạy trong thành-phố, đến nơi ngã ba, ngã tư đầu phố, hay gặp sự rắc rối là bởi vì đi-a-bi ô chật hẹp không có chỗ tránh, hoặc vì nhà ta bên phố cao, người cầm máy xe không trông thấy nhau trước.

Có cách gì phòng được những sự rắc rối ấy không ?

Mới rồi ông thầy thuốc ở bờ-y Reô-hand, là hội-viên thành-phố Saint-Louis, có bàn một cách cũng lạ. Ông bảo rằng ở các đầu phố xe ngựa đi lại nhiều, nên dùng một cái gương đặng đặt theo chiều cỉ ếch đi, làm cho gương có thể chiếu được bóng các phố liền đấy, người cầm máy xe trông gương ấy có thể biết bao nhiêu xe, bao nhiêu không, để liệu đường mà đi, thì đỡ xảy ra các sự rắc rối.

Chẳng biết hội-đồng thành-phố Saint Louis có ưng chuẩn cái cách ấy không ?

THỨC LUÔN 96 GIỜ KHÔNG NGỦ

Ở thành Trieste, người ta mới đặt một cuộc thi xem ai có thể thức được lâu hơn hết là cuộc thi không ngủ vậy.

Những người dự cuộc thi đó rất là con nhà sang trọng, quan thời người bằng ăn chơi.

Cái phòng thi bài trí lịch sự lắm, nào ghế dài, nào giường nằm, nào đồ chơi không thiếu thứ gì.

Trong ngày hôm thứ nhất, đã có mấy người không gượng nổi được. Đến ngày thứ ba, thì không còn mấy người thức được nữa đến ngày hôm thứ tư, chỉ còn có bốn người thức, mà đã mệt lả cả rồi. Trong bốn người ấy, thì hai người thức được một lúc nữa rồi lăn quèo ở trên nệm mà ngủ thiếp đi ; còn hai người vẫn còn giữ được vững, tính ra thức luôn 96 giờ 30 phút và 10 giây không ngủ thì được giải.

Tin Trung-hoa

Ngày 28 Septembre 1923

Tin Tôn-Văn

Tôn-Văn đã về Quảng-châu, mở khẩn-cấp hội-nghị.

Nam-quân và Bắc-quân đánh nhau ở Dương-giang

Lương-bằng-Khải kéo quân đến Dương-giang đánh Lê-xuân-Vinh.

Việc hội nghị lập hiến-pháp không có kết quả

Ngày 26 Septembre, đã khai hội bàn việc lập hiến-pháp, nhưng vì số nghị-viên không đủ, có người xướng nghị xin đem hiến-pháp đánh giây thép đi cả các tỉnh, lại có nhiều người không hiệp ý, không chịu ký tên, cho nên việc khai hội không có kết quả.

Lễ-lăng sẽ có cuộc chiến-tranh

Tạ-quốc-Quang nhân khi Triện-bân-Dịch về Trường-sa, kéo quân đến chiếm lấy Du-luyện và Lễ lăng, các quân đoàn phía Bắc cũng kéo đến đó để phòng ngừ, chắc là ở Lễ lăng sẽ có cuộc chiến tranh to.

Nước Nga và nước Tàu sắp mở chánh thức hội nghị

Quan Lãnh-sự Nga đã bàn với Cố-duy-Quân và Vương-chánh-Đình định mấy ngày nữa thì mở chánh-thức hội-nghị ở Phụng-thiên.

Nước Mỹ phản đối việc bảo-hộ thiết lộ

Quan Lãnh-sự Mỹ tiếp giây thép của Chánh-phủ Mỹ phản đối việc bảo-hộ thiết lộ.

Duy trì cuộc trị an ở kinh-kỳ

Tôn-bảo Kỳ, Công-đại-Chiếp và Hàng-by-Linh mượn tiếng duy-trì cuộc trị an ở kinh-kỳ, gửi thư cho quan Lãnh-sự các nước, xin tính giá tiền thuê thuê mỗi tháng 800,000 đồng bạc, để chi về việc quân lương và giáo-dục.

Ngô-bội-Phu xin tiếp tăng lương tiền

Ngô bội-Phu đánh giây thép về Bắc-kinh nói rằng quân sự ở phía nam khẩn cấp lắm, xin mau mau chở lương tiền tiếp tế cho Tôn-truyền Phương.

Việc đại-tuyển (bầu) hồng-linh) lại không thành

Ngày 27 Septembre, lại khai hội bàn Thông-linh, hội-viên có thấy 463 người, mà vẫn chưa làm hai phải, một phải thì lên thành cho Tào-Côn, một phải thì không tán thành, cho nên việc khai hội ấy lại không có kết quả.

TRONG BA-MƯƠI PHÚT ĐỒNG-HỒ MÀ CHỮA ĐƯỢC BỆNH LAO

Một người học-sinh trường thuốc ở Đại-học-đường Paris tên là Ramon Santos 25 tuổi có trình với y-viện rằng mình đã tìm được một cách rất hay để chữa bệnh lao, nếu chữa cho đúng phép, thì chỉ 30 phút đồng hồ là khỏi bệnh.

Sinh viên lại nói rằng đã thí-nghiệm 3 năm trong các nhà thương lớn ở Paris, bây giờ đã chữa được các thứ đã đáng liệm tết lắm đã chiếu ánh sáng mặt trời vào trong cuống phổi, ánh sáng chiếu vào đó chỉ độ 30 phút đồng hồ thì giết chết được các thứ lao-trùng.

Chuyện kỳ khôi

Nói phét hờ đuôi

Một anh ngố, đi chơi rừng về muốn sĩ diện nói phét:

— Gớm, một hôm, tôi gặp con nai, rắn sáng, bắn liền thanh ngay cho một bữa, mà không chết!!

— Độ mấy phát??

— Hừ, đến 12 phát rưỡi kia!

— Vậy bác có nạp đạn không??

— Bấy giờ vội không kịp nạp!

J. B. Sách.

VIỆC ĐỘNG ĐẤT DỮ DỘI MỚI RỒI NGƯỜI NHẬT ĐÃ BIẾT TRƯỚC

Trong một số báo Nhật-bản *Japan Advertiser* ngày 28 Juillet mới rồi, có đăng mấy câu sau này:

«Mấy bữa nay trong 5 cái bể ở chân núi Fuji nước cạn đi nhiều lắm. Dân-sự ai nấy thấy thế cũng lo sợ, vì người ta cho việc ấy là một cái trong triệu-chứng nay mai sẽ có động-đất dữ dội. Trước đây, mỗi khi nước cạn bể ấy xuống, sau vẫn xảy ra việc động đất.»

Lời ấy đăng cuối tháng Juillet, đến đầu tháng Septembre quả xảy ra tai-nạn đất-đội.

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Những tiếng Bắc-kỳ và Trung-kỳ khác nhau

Tiếng Trung-kỳ		*Tiếng Bắc-kỳ*
—		—
Cán viết	=	Quản bút,
Ống quản		Thập bút,
Phèn song		Tường song,
Xây song		Đong xây,
« Vàng nhà quê ở « tỉnh Phú-yên		—
« Ông thầy »		Con sẹp
Cỏ mi		Sân tàu, sân tây, sân ta,
Cá sẵn		Cá đặm,
Con kéo		Con vẹt,
Con nhồng		Con yểng,
Cây sân-đong		Cây xoan ta,
Cây thù đau (nồng dân hay kêu tên ấy)		—
Cái la		Cái chum,
Cái ghè		Cái lọ lớn, nhỏ,
Mát		Đất,
Bán đất		Đất bằng,
Trái hường		Cám đường,

Cái A hay cái Ang ?

Số báo 1960. ở mục này quý-báo có đăng cái A có lẽ là cái Ang (tiếng Thanh-hóa) mà người ta kêu là cái vại. — Song tôi cũng chưa dám cả quyết có phải không. Còn cái vại thì trong Thanh-hóa kêu là « Ang ».

Tạ-ngọc-Sơn, Sept Pagodes

Cá chép có mấy tên ?

Tạ gọi cá chép, dưới Hải phòng gọi cá giếc, Lạng-sơn gọi cá rói, Bắc-giang gọi cá sộp.

Lê-lăng-Quân, Bắc-ninh.

MỘT CÁCH LỢI DỤNG HÒA-DIỆM-SƠN

Hai ông giáo-sư trường Đại-học tỉnh Kyushu (Nhật-bản) sắp thí-nghiệm cách lợi dụng cái khí nóng của hỏa-diệm sơn Bepus. Các ông định cắm các ống bằng thép vào miệng hỏa-diệm-sơn, để dẫn cái khí nóng ở trong núi truyền-ra mà sẽ lấy động lực để làm cho các thứ máy chạy.

Ở Nhật bản ít than và dầu mỏ, và sức nước ở các thác dùng vào kỹ nghệ cũng không được mấy công việc, cách lợi dụng khí nóng của hỏa-diệm-sơn mà thành công thì có thể làm biến động việc kỹ-nghệ ở Nhật bản vậy.

VIỆC HANOI

Thời-biểu

7 giờ	27 đồ
15 giờ	29.86

Giá bạc. — Kể từ ngày 9 Octobre 1923, giá bạc ở kho Khố nước Đại-pháp là 8 f. 48.

Tin tàu. — Tàu *Hanoi* mang thư đi Pakhoi, Hoihao và Kouangtcheouwan, đến ngày 10 Octobre hồi 15 giờ ở Haiphong sẽ khởi-hành.

Thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyển xe lửa 6 giờ 20 sáng mồng 10 Octobre.

Tàu *Odessa* tới Hải-phòng ngày 8 Octobre 1923, hồi 11 giờ sáng.

Quan Toàn-quyền đến thăm phòng Thương-mại và Canh-nông — Quan Toàn-quyền Merlin và quan Thống-sứ cùng quan chánh văn-phòng ngài đã đến thăm Hội-đồng Thương-mại và Hội-đồng Canh-nông tại nhà hội ở hàng Trống, chiều hôm nay lúc 17 giờ 30. Các ông hội-viên đều họp gần khắp mặt để nghênh tiếp ngài.

Quan Khâm-sứ Pasquier tại Hanoi. — Quan Khâm-sứ Pasquier ở Trung-kỳ ra Hanoi chiều hôm kia. Ngài ở đây trong mấy bữa để dự lễ thành hôn cho M. Destenay là Biên-tập ngạch cai-trị, thư-ký riêng của ngài và là lệnh-lang quan cố Toống-sứ Destenay, kết duyên với lệnh ái quan *docteur* Cazeux chánh nhà thương chữa mắt ở Hanoi.

Hội-đồng Tư-vấn Trung-kỳ. — Hội-đồng Tư-vấn Trung-kỳ đã giải tán ngày 6 vừa rồi. Trước khi giải tán, các ông nghị có nhờ quan Khâm sứ chuyển đạt lòng trung thành và ân nghĩa của Hội-đồng đối với Chính-phủ bảo-hộ.

Khoa-học tập chí. — Bản báo vừa tiếp được số thứ nhất *Khoa học tập chí* là một tập báo ở trong Lục-tỉnh mới xuất hiện. Chủ nhiệm là ông Trần-văn-Đôn Y khoa tiến-sĩ ở Saigon. Tiền mua báo đồng niên là 6 đồng.

Bản quán có lời mừng bạn đồng nghiệp mới ra đời và chúc đồng nghiệp được trường thọ.

Giấp các nhà bị lụt. — Bắc-bảo tiếp được của các viên chức tòa Công-chánh (phòng giấy quan Chánh kỹ sư Hầu-kỳ) quyên giúp các nhà bị lụt như sau này:

MM. Nguyễn-Đình 1 p. Boàn-Rang 1 p. Bồ-đức-Long 1 p. Lê-v-Thọ 1 p. Phạm-đình-Hoán 0 p. 50, Phạm-hữu-Long 0 p. 30, Nguyễn-hữu-Cát 0 p. 50, Phạm-ngọc Lương 0 p. 50, Ng-thừa-Taiện 0 p 50, Trần-trọng-Thu 0 p 50 Ng-đình-Tỷ 1 p. Lương Vinh 0 p. 30, Ng văn-Hợp 0 p. 50, Ng-v-văn-Hiền 0 p. 50 Ng-văn Nhe 1 p. Phạm-hữu-Lương 0 p. 50, Nguyễn-tang-Lâm 1 p. phạm-đình-Hoan 0 p. 60, Trần-văn-Giục 0 p. 50, Ng-hữu-Quang 0 p. 40 Trần-đăng-Thọ 0 p. 50.

Cộng . . . . . 13 $ 60(1)
Số tiền đã nhận được trước 375 . 00
Tổng cộng là : 388 . 60

Bản quán lại tiếp được tờ sau này của hội Cứu giúp các nhà bị lụt:

Tối hôm qua hội đồng cứu trợ đã họp tại nhà ông Thủ-quỹ Trịnh-xuân-Nghĩa để công các số quyên và các món tiền đã thu mà nộp ra phủ Thống-sứ. Kỳ nộp này là kỳ thứ hai và kỳ thứ ba một món 818 p. 70 và một món 1044 p.51 cộng là 1863p. 81.

(1) Số này cộng là 13 p. 60 do M. Trần-Tử thâm-tá ở Công-chánh chuyển giao đến bản báo.

Trong số tiền ấy có cả món tiền hơn 500 đồng thu trong buổi hát tại nhà Nhạc-hội tây tối hôm chủ-nhật vừa rồi và của tỉnh Quảng-trị 100 đồng, tỉnh Nghệ-an 100 đồng, tỉnh Yên-bái 62 p.70, tỉnh Bắc-kạn 52 p.52, trong mấy tỉnh có Hội-đồng đều chưa kịp gửi số quyên tới mà các quan bản tỉnh đã hết lòng vì nghĩa, quyên giúp đồng bang, như thế thì tấm lòng từ ái đáng trân trọng biết bao! Vậy thì tính tất cả trước khi hội-đồng đã nộp tại phủ Thống-sứ được ba kỳ, kỳ thứ nhất là 859 đồng bạc cộng với hai kỳ này là 2722 p.81. Còn các quí tỉnh phương danh các các nhà từ-thiện thì sẽ xin lục-tục đăng báo dần.

Hội-đồng trị-sự lại cảo

Thi bằng tiểu học tây. — Trong số báo ngày hôm qua đã đăng bài luận Pháp văn, ra trong kỳ thi bằng Tiểu học tây (Brevet élémentaire), nay đăng các bài tính đố như sau này:

1o — Une nappe, de forme rectangulaire, es faite en une toile qui coûte 2 p. le mètre courant sur une largeur de 1 m. 20 Cette nappe est ensuite bordée d'une dentelle coûtant 0 p 50 le mètre Le prix de revient de la nappe, façon non comprise, est 17 p. 40. Trouver les dimensions de cette nappe, sachant que le prix de la dentelle qu'il a fallu employer est égal aux 9/20 de celui de la toile.

2o) — Afin de mesurer le rayon d'une sphère de bois, l'on trace sur cette sphère d'un point A pour centre, et avec une ouver ure de compas A B = 17 centumètres un petit cercle G.

Es marquant sur la conférence de ce petit cercle trois points quelconques B, B' B'' et mesurant avec un compas les distances B, B', B' B'', B'' B, l'on peut construire sur une feuille de papier le triangle B B' B'' et ensuite son cercle circonscrit, qui n'est autre que le cercle C, l'on trouve ainsi pour le rayon B H de ce petit cercle B H = 15 cm.

L'on demande :

1o — de calculer le rayon de la sphère S ;

2o de calculer son poids à 1 gramme près, sachant qu'elle est faite en un bois dont la densité est 0 8.

Sáng hôm nay thi những bài này:

Địa dư

Caractériser le climat de la France.

Âm tả

Leçon de style donnée par Flaubert à Maupassant

Le talent est une longue patience. Il faut regarder pour ce qu'on veut exprimer assez longtemps et avec assez d'attention pour en découvrir un aspect qui n'ait été vu et dit par personne. Il y a, dans tout de l'inexploré, parce que nous sommes habitués à ne nous servir de nos yeux qu'avec le souvenir de ce qu'on a pensé avant nous sur ce que nous contemplons la moindre chose contient un peu d'inconnu Trouvons-le. Pour décrire un feu qui flambe et un arbre dans une plaine, demeurons en face de ce feu et de cet arbre jusqu'à ce qu'ils ne ressemblent plus, pour nous à aucun autre arbre et à aucun autre feu.

C'est de cette façon qu'on devient original.

Ayant en outre, posé cette vérité qu'il n'y a pas de pur de monde entier, deux grains de sable, deux mouches, deux mains ou deux nez absolument pareils, il me forçait à exprimer en quelques phrases, un être ou un objet de manière à le particulariser nettement, à le distinguer de tous les autres êtres ou de tous les autres objets de même race ou de même espèce.

Quand vous passez, me disait-il devant un épicier assis sur sa porte, devant un concierge qui fume sa pipe, devant une station de fiacres, montrez-moi cet épicier et ce concierge leur pose, toute leur apparence physique contenant aussi, indiqués par l'adresse de l'image, toute leur naturemorale de façon à ce que je ne les confonde avec un autre concierge, ou aucun autre épicier et faites-moi voir par un seul mot en quoi un cheval de fiacre ne ressemble pas aux cinquante autres qui le suivent et le précèdent.

GUY DE MAUPASSANT

Câu hỏi

1° Quelle est l'idée principale de cette page?

2° Quel est le sens de la phrase : Il y a dans tout de l'inexploré.... sur ce que nous contemplons.

3° Analyse logique de la phrase : Il s'agit de garder..... vu et dit par personne.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hòm (Rue des Pipes) số nhà 4, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

9502

Trường Bảo-hộ. — Các học-sinh có tên sau này đã thi đỗ vào năm thứ nhất trường Bảo-hộ nay được học-bổng mỗi tháng 8 đồng để ăn ở tại trường làm lưu học-sinh trong năm học 1923 1924 :

MM. Lê-v-Tri Lê-minh-Huy, Trần-văn-Hoan, Ng-đình-Hoang Ng-tiến-Lang, Dương-đức-Thinh, Hà-văn-Tuyên, Trần-v-Chúc, Lê-đình-Giác, Lê-Thức, Đặng-v-Thuyết, Ng-hữu-Viên, Tạ đình Rong, Trần-quang-Liên, Tạ-v-Huyên, Đỗ-quang Hiếu, Dương-đình-Huệ, Trần-sỹ-Lưu Đỗ-thúc-Trâm, Ng-v-Kỳ, Bùi-đức-Năng, Vũ-v- hiếu.

Các học-sinh có tên sau này cũng thi đỗ vào năm thứ nhất đều được nửa số học-bổng là 4 đồng :

MM. Ng-v-Mách, Ng-đình Dang, Ng-ngọc-Vũ, Lê-văn-Lan, Bùi-đức-Bảo, Tạ-đức-Phan, Ng-duy-Oanh, Ng-v-Trước, Trần-thúc-Hoan, Ng-v-Trinh, Đỗ-kỳ-Nhan, Tạ ngọc-Kiêm, Lương-văn-Vinh, Ng Tạ Đặng-trần-Bình, Ng-đình-Đức, Phạm-gia-Tu, Ng-ngọc Chúc, Trần-kim-Cương, Trần-công-Tuất, Phan-đình-Trước, Ng-đức-Hy.

Các học-sinh cũ có tên sau này lại được lĩnh học-bổng 8 đồng và nửa học-bổng 4 đồng để theo học trong năm 1923 1924.

MM. Vũ-v Hung năm thứ 3 A 4 đồng
Đào bá-Kỳ — —
Hoàng-cơ-Bình — 2D 8 đồng
Ngô-trọng-Ngọc — E —

Trường Sơ đẳng

MM. Bà-sỹ-Phái, Bế-lăng-Vy 6 p ; Bế-nhật-Quynh, Kiều-đức-Ton 6 p ; Nguyễn-vinh-Tu, Nông-v-Long 6 p ; Bùi-xuân-Diên, Cầm-văn-Thi, Hạc-cầm-Huy, Nông-v-Mai, Bằng-kim-Khanh, 6 đồng.

Hội-chợ lần thứ năm sẽ mở từ 2 đến 16 Décembre tới nơi này.

Sâm, Quế, Thục, Cao

Bán tại hiệu QUẾ-LÂM

số nhà 20, phố Phúc-kiến

Chủ nhân : DƯƠNG-BÁ-TRẠC

Hàng thực tốt, giá thực rẻ

Quí khách dùng thử, sẽ hiểu thực lợi.

2096

Thi một-thám tây. — Sáng hôm qua tại phủ Toống sứ đã mở kỳ thi tuyển các viên thanh-tra người Pháp trong ngạch một-thám.

Các đầu bài ra trong kỳ thi ấy như sau này:

Âm tả

Les paysans

Les travaux de l'ouvrier des champs sont rudes, mais ils sont variés : ils comportent mille applications diverses de la pensée mille attitudes différentes du corps ; bêcher, labourer, semer, sarcler, faucher, élever, soigner, nourrir, traire des animaux domestiques, moissonner, battre des gerbes, vanner le blé, pendanger les cignes, presurer le raisin ; récolter les fruits du noyer ou de châtaignier, sécher ses récoltes les préserver pour l'hiver, atteler, dételer les bœufs, tondre les moutons ; ce sont là autant de travaux, de gestes, de marques de volonté, de vigueur de la campagne, la toi font aimer et changent la peine en intérêt.

Presque tous ces travaux s'accomplissent en plein air et en plein jour, sont et gaité de l'homme. L'homme n'y est point machine, il est homme ; il y place son émulation, son orgueil, son adresse, sa force, son exactitude, son amabilité ; il y est actif et assidu, mais il n'y est pas esclave. Quand il grandit dans cette discipline des travaux champêtres, le sobre et le font lui paraissent légers, après la charrue et le pic, il sera aussi propre à défendre son pays qu'à le fortifier.

Une empreinte de santé, de vigueur de franchise de liberté et de fierté modeste rend ses traits virils. Il regarde en face, il marche droit, il parle haut, il respire à pleine poitrine ; il ne craint et n'envie personne.

Lamartine.

Luận Pháp-văn

Tous les jours en allant à notre travail nous rencontrons les mêmes personnes. Chacun susse parmi ces personnes familières cette qui son nom, sa manière observée. Décrivez-le et faites connaître la raison de l'intérêt qu'elle vous a inspiré.

Tòa Thượng-thẩm. — Sáng hôm nay tòa Thượng thẩm xử những việc sau này :

Tàu thủy chở hành-khách không họp lệ. — Tàu thủy của hai người Khách ở Haiphong là Ninh-Hing và Tham-Wam Su, lệ mỗi cái chỉ được chở đến 300 hành-khách là cùng, song không chịu theo lệ đã định, cứ tham chở nhiều hành-khách lấy nhiều tiền, không nghĩ gì đến tính mạng người cả. Khi tàu sắp chạy sở Cảnh sát soát thì thấy mỗi cái chở đến 500 hành-khách. Tòa án Trùng-trị Haiphong phạt Lai-man-Chương và Ly-tchi-Sane là mại-bản hai cái tàu thủy ấy mỗi người 300 quan mà tiền phạt ấy thì nhà tàu là Minh-Hing và Tham Wam-Su phải chịu trách-nhiệm. Quan Chưởng lý thấy tòa Trùng-trị phạt hãy còn nhẹ có chống án và xin tăng phạt lên để làm gương cho những tàu khác. Tòa Thượng-thẩm xét rồi tăng phạt hai người mại-bản mỗi người 500 quan.

Ăn trộm của chủ. — Tòa án Trùng-trị Thái-nguyên phạt tù Đặng-v-Lắc tức Thọ Tác là thợ-mộc ăn cắp đồ-đạc của chủ là thầu-khoán và tên Ng-v-Kiều là bồi, đồng đảng việc ăn cắp ấy mỗi tên 2 năm tù và 25 quan. Tòa Thượng-thẩm y án phạt tên Tắc và giảm tội cho tên Kiều xuống 6 tháng tù thôi.

Bánh hưng. — Tòa án Trùng-trị Vientiane (Ai-lao) phạt Ng-thị-Quế 50 quan về việc lăng mạ và đánh một người đàn bà khác bị thương. Tòa Thượng thẩm y án nhưng cho 4 mụ hưởng án treo.

Bỏ cho tù trốn. — Người cai lính khố xanh tên là Lưu-v-Bôn số 1149 nhận lĩnh tù Ng-v-Kim can về việc trốn sưu không có hộ-lý thành Hà-tông ra tòa án Hanoi. Nhân thấy có phiên tòa Thượng thẩm bỏ tù ngồi đấy chạy đến xem thế nào tù đem cả xích trốn mất thì mệt không thấy

Công-ty Phạm văn-Phi CẦN NGƯỜI LÀM máy và tài-xế cầm xe ô-tô. — Xem trang thứ tư. 2013

Cuộc đánh số giúp hội trẻ con Tây lai vô thừa nhận. — Các vé đánh số giúp trẻ con Tây lai vô thừa nhận hiện đã gửi bán tại bản-quán, giá mỗi vé là 5 hào. Gửi đi các tỉnh, phụ thêm tiền nước gửi thì phải-lai (Recommandé) tính như sau này : từ một vé đến mười vé. . . : 0$11 từ mười vé đến hai mươi vé : 0 15 Đến ngày 1er Novembre 1923 thì sẽ mở tại tòa Đốc-lý Hanoi.

Lương tương hoàn cải. — M. Đoàn-Ngưng, tri-phủ Lý-nhân (Hà-nam) về M. Phạm-v-Hanh tri phủ Hình thương-tá Hải-dương được phép đổi lẫn cho nhau.

Mãi-lộ trong tàu thủy. — Theo lệnh Tòa án, sở Cảnh-sát đã cho xét về việc có Ba baôn bán nhẹ ở ngõ Gạch số 23 bị mất cắp 430 đồng ở trong tàu *Long-môn* tối hôm 19 Septembre trước.

MỘT CÁI QUÀ THANH-NHÀ

Bà con tỉ ở thành-thị về thăm quê nên đừng tính gì làm quà cho họ-mạc láng-nước cho thành nhã, chi-lịch-sự, cho ích-lợi, cho kỷ-niệm lâu giải, cho xứng đáng với cái quà khôn ngoan của người thành-thị đem cho người ở chốn thôn quê? Tiền bạc tiêu công hết, bánh trái ăn cũng song, lưu thì mấy cũng rách mà người kẻ cả chẳng coi vào đâu. Thích tượng cái quà hợp thời mà đủ cả được cách lịch-sự, thanh nhã, ích lợi, kỷ-niệm, khôn ngoan là quyển sách Chính-pháp-vấn-lược, tức là cách dạy việc quan, bảo nhân thế là cả hai tự-điển Pháp-Nam, bao nhiêu thứ thực về hình án là có cả ở trong sách cả. Làm quà cho nhau thế là chợ nhàn cái khỏe tránh cho nhau cái lại, vì là gì trong chỗ lương thiện khi có việc ưu đi hỏi hay thấy-cung thấy-có. Bon đó tuổi không biết, chỉ sai những sự giải, sự mất tiền, đến thì tự tội, lên người thanh-niên giá hai lần cũng hội bon kyo-ec.

Sách dầy 700 trang bán có 7 $ 50 và 0 $ 50 tiền cước gửi, tại nhà sách mới :

NGUYỄN-VĂN-ICH
41, Boulevard Hartmann, Namdinh
và tại các hiệu sách

VIỆC BẮC-KỲ

Quan Toàn-quyền xuống Hải-phòng. Chiều ngày 22 này thì quan Toàn-quyền Merlin và quan Thống-sứ Bắc-kỳ sẽ xuống Haiphong.

Máy điện của thành-phố. — Đêm hôm chủ nhật hồi 1 giờ, cái máy số 3 đang chạy thì bị gãy mất ống *piston* thành ra cái *cylindre* nó bắn ra ngoài mà hơi nước bốc lên nghi ngút, may không việc gì đến người cả. chữa chừng trong bốn mươi ngày mới xong mà trong khi ấy thì điện chỉ chạy giảm xuống lối *Volts* mà thôi,

Tại tòa Đốc-lý. — Quan Đốc-lý Krautheimer đã ở Lạng-sơn về Haiphòng chiều chủ nhật, ngài lại làm việc như thường từ hôm qua.

Cuộc đá bóng. — Chiều chủ-nhật được mát trời, cho nên cuộc đá bóng của hội *Stade Haiphonnais* và hội *La Flèche* mở giúp các nhà bị nạn Nhật-bản và các nhà bị lụt Bắc-kỳ đã thập phần hoàn hảo. Người kỷ đã đến xem đông lắm. Số tiền thu được là 85 đồng.

Việc nghĩa quyên giúp các nhà bị lụt. — Hội-nhạc Quảng-nhã cũng định may mười điệu một tích hát cải-lương, do các hội-viên sẵm lấy các vai, ở nhà hát Tây để lấy tiền quyên cho các miền bị lụt. Cứ như nhời ông chánh hội Quảng-nhã nói chuyện với bản-báo phóng-sự thì công việc xếp đặt xong cả rồi, chỉ còn đợi giấy phép của quan Đốc lý cho nữa thôi.

Một tối hát làm phúc không có điều gì đáng nghi-kỵ thì chắc thế nào quan Đốc-lý cũng cho phép hội Quảng-nhã, sớm chầy bè con ta lại được dịp làm phúc một lần nữa và xem tài luyện-tập của hội Quảng-nhã từ ngày thành-lập đến nay.

BÃI-ĐỒNG

Phu xe hành hung — Bản báo tiếp được bài sau này :

Nhân hôm thứ năm tôi có về quê chơi Hà-thành. Buổi chiều ra về đi tới chỗ Ô-cầu-giấy có được mục-kích một việc rất trái tai nghịch mắt, tưởng cũng nên đăng lên báo chương để các độc-giả chuẩn-lãm sau này có ai đi về đường ấy nên giữ gìn cẩn thận. Số là có một người khách bộ hành, vào trạc ngoài tuổi, ăn mặc nhàn nhã, có vẻ nghiêm trang là một người có chức sự. Bỉ đến Ô-cầu-giấy, mà cả một người xe đi đâu không biết. Người xe không lăng lông, người ấy lại đi mặc cả xe khác. Người phu xe rất ngang ngạnh, cứ đi theo sau người kia, dằng dặng lời rất thô bỉ để đèm pha những người xe khác không cho đi và có ý chăm chọc nhạo báng người khách bộ hành đó. Người đó không chịu được bèn quay lại cho người xe một cái tát. Tức khắc ở đâu có một tên phu xe khác cao-lớn đấy-đà đến sừng sộ rồi đấm người khách bộ hành. Trong khi ấy tên xe kia đi kiếm đâu được một cái gậy to đến đánh người khách. May sao người này sống nhanh nhẹn nên cũng chống đỡ được hai đứa hung bạo kia. Tuy thế mà những người bản bàng gần đó cũng không ai ra can đỡ cả, lại có ý mỉm thỉnh, vẻ hùa với những quân đó. Hình như người hành khách có đến thưa quan Huyện sở tại Hoàn-long. Ước ao rằng quan Huyện sẽ dùng hết cách nghiêm khắc để trừng trị những quân xe bạo ngược ấy, để từ rày nó chừa giờ những cách vô phép với những khách qua lại đó.

Bắc-Vũ, lại cảo

Một cái nạn lớn của nhà nông. — *Cái nạn bọ sít* — Các nhà nông ở về vùng làng Nhân-đạo, Nhân-huệ, Cổ-bần, Y-sơn và Do-lộ (Thanh-oai) hiện nay đương gặp phải một cái nạn rất lớn, rất khốn khổ là cái nạn « bọ sít » làm hại lúa. Đi qua về các làng ấy bây giờ chẳng nhẽ là không nghe có những lời oán giới trách đất, than thân cực phận của các nhà nông, thôi thì đến ông, lần bà, người già người trẻ, ai nấy cũng mỗi tuần-nguyệt đổ mồ, đổ khóc, thật đáng thảm thương. Mà quái lạ! cái nạn bọ sít ở vùng này làm sao nó lại quá thế! các ruộng lúa tự lúc cấy chỉ độ tuần xanh tốt, ai nấy đã lấy làm mừng, thế mà vụt chốc bây giờ, lúa đương chửa, đương nghén, đương lắc đắc giỗ quan thì đang đẳng cái đám giập bọ sít ở đâu nó ầm ầm kéo đến, làm cho cho hại cho lắm. Có về lận nơi quan-sát từng xứ ruộng một, mới rõ cái nạn bọ sít ở vùng này to thật, hại thật: Các ruộng lúa đã ba tháng trồng cây đến ngày trông qua như thế, giờ thật là nhẫn-nhụi mất không! Đi tới các xứ ruộng ấy, thì mới hỏi bọ sít nó nông nản lên không sao chịu được, mỗi khóm lúa có hàng mấy chục con bọ sít bâu nghịt ly gốc chỉ lá, con xanh lè, con đen nghịt, nơm nớp gớm chết, nó làm cho cây lúa đủ chửa, đủ giỗ, đều phải thui đét đi, khô rạc đi sạch cả! Hãy đan cử như những cánh đồng về xứ Gốc-giếng, xứ Man-vàng, xứ, Đồng-gồng, Cây-đề, Gạc-đàng, Sóc, Mận, Ve, Lũng, Cây-rasi, Ngõ-hạ, Ao-vọc, Đồng-đung, Đồng-sôm, Cồ-quảng, Soi, Cây-gạo-công, v. v. thuộc về làng Nhân-đạo, Nhân-huệ, Cổ-bần, Y-sơn thì bây giờ thật lúa đành mất sạch, mà rơm rạ rồi cũng chẳng còn. Mấy làng này nhân đinh có nghìn người, mà số ruộng chỉ có độ linh giảm trăm mẫu, thế mà nay bị hại những chừng ấy xứ ruộng (những khu này đồng cộng có đến 400 mẫu rồi), ấy là chưa tính đến cái hại con từ giờ giở đi nữa) thì thật mất sạch sành sanh.

Tính ra cả làng nói ở trên này nhà giầu có người bị tới mười lăm hai mươi mẫu (15. 20 mẫu ở vùng này đã là bọng giầu nhất rồi), còn các nhà nghèo, hoặc cả, hoặc thuê được gặm sáo một mẫu cũng đến mất sạch tay không. Nay như hãy những tính số ruộng của các làng ấy đã bị hại rồi là 400 mẫu. mỗi mẫu tiền công làm vốn, tiền phân gia bỏ rẻ là 25 p. (ấy là tính ruộng sấn của nhà, chứ không phải ruộng thuê, vì ruộng thuê thì mỗi mẫu mỗi vụ phải mất yên thuê đến 35, 40 p nữa) số thóc nếu không bị hại thì cứ mỗi mẫu có thể thu được tới 60 p., rơm rạ được độ 2 p., vậy ông cộng số thiệt hại như bây giờ thì mỗi mẫu mất đến 92 đồng bạc, mà 400 mẫu vị chi thiệt đến 37 200 đồng bạc riêng cho những làng Nhân đạo Nhân-huệ, Cổ-bần Y sơn nói trên này.

Còn về làng Do-lộ, số ruộng tổng cộng có độ linh 400 mẫu, mà hiện nay cũng đã bị hại về bọ sít đến 150 mẫu rồi, tính ra số thóc bị mất đến 13.950 đồng bạc.

Thôi thế là các nhà nông ở các làng nói trên này, vốn đã liếng của nhà, công mất lại, của mất tại rồi! Hiện hãy giờ ai nấy đều ngẫn ngơ tiếc công tiếc của, lo cái đói chắc thế nào cũng có thể đó đến trong khoảng tự giờ chạy tới hãy giờ sang năm, và lo làm sao có vốn để cố làm chóm đận, chóm ngô, chóm khoai, chóm bầu mà trợ thì trong cả tháng ba sắp tới về để làm vụ chiêm này với vụ rẻ sang năm.

Cứ như tình hình các làng ấy thì cái công việc cấp cứu cho dân ở đây hãy giờ tưởng nên:

1° Phải tìm cách gì kịp trừ cho giống bọ sít khỏi hại lan đến những chỗ ruộng tí nhiều còn sót lại và cho khỏi lan đến ruộng của các làng xung quanh.

2° Phải tìm cách mà cứu trợ cho những nhà nông bị ốm nặng đó có mà làm mầu mỡ thêm để phòng trợ lúc đói vào cỡ một, chạp, giêng, hai, ba nay.

3° Phải lập tức cho khai cái cống Bần-lỏ đầu làng Cổ-bần và cái cống Do-lộ đầu làng ấy, cả hai cống cho khơi đường chảy chan hòa khắp cả ruộng của 5 làng đều nhau, để trữ nước cho dân làm vụ chiêm tới nơi nếu vụ trợ-tắp cho dân đỡ cỗ cấy rồ nhiều chiêm đề vớt lại.

4° Các xứ ruộ g đã mất công tai của tai như thế thì vụ thuế sang năm nên trước lượng thế cho dân nhờ.

5° Con đê Hát-giang đã đỗ đá để đang đến đầu làng Nhân-huệ, n ue có tiện thì cái công việc ấy lại nên khởi làm nốt đi, cho nhân dân vùng đó có việc làm kiếm ăn cho đỡ đói.

Ấy cái hại của dân vùng đó như thế, cái cách cứu-trợ đại để như thế, tưởng quan trên cũng nên lượng xét ngay cho dân vùng đó nhờ.

***

Nhân tiện nói đến cái nạn « bọ sít » tưởng lại nên nói qua đến cái nạn « dia » ở xứ ruộng Man-vàng về vùng này ngày trước. Bộ ấy nghe đâu quan trên có lấy thế làm người về bắt nơi khác xét, tâm lòng cấp nạn cho dân của người trên thật qui hóa này, nhưng chẳng hay người có sự thực có thực thân được đến người trên chăng? Vì chẳng hay chính là ở ruộng bị sâu đã đỡ quá mà phải ở không kia có dám đem sự thực mà bày tỏ để người trên biết không? Thôi cũng may, bị nạn đã trước còn hơn bị nạn sau lại.

NAM ĐỊNH

Đá bóng thi. — Chiều chủ-nhật mới rồi hồi 4 giờ ở khu đất nhà binh có hai hội đá bóng thi rất là vui vẻ, người xem vòng trong vòng ngoài. Giờ thứ nhất (1er temps) thì nói các cậu học sinh trường Trung-đẳng được một vạn, thì bên hội ấy vùng lại gỡ lại ngay, tiếng vỗ tay xen với tiếng cười kêu hơn phèo-rỏ. Sau bên các cậu học-sinh được thêm vận nữa. Cuộc vui không thể tả sao cho siết. Bóng đương hăng biết vì

(Xem trong thứ tư, cột thứ hai).

Y-khoa bác-sĩ Sarrailhé

6, Phố Thợ-nhuộm. — Giấy nói số 396

Xét nghiệm máu mủ, đàm rãi, phân, nước tiểu, bằng kính hiển-vi.

Chữa bệnh ho lao, bệnh giang-mai, bệnh sốt rét.

Bệnh đau bộ dây, đau ruột.

Bệnh đàn bà.

Nói được tiếng An-nam, không phải dùng thông-ngôn. Tiếp ba, thứ năm, thứ bảy khám bệnhtừ 4 giờ đến 6 giờ chiều.

Trừ ngày chủ nhật, còn ngày nào cũng từ 9 giờ 30 sáng đến 12 giờ trưa, có bận ngày giờ cho bệnh-nhân đến chẩn.

9502

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo bình tự nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc xé những hình lố, làm trò-cười cho thế-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mùng 9 tháng năm, năm-niên Khải-định thứ bảy, tỏ Nội các phụng lời cấm phê rằng :

Chiếu tờ-tâu của phòng văn MONTÈS qui-công, có chế xem một thứ rượu bổ đã từng trải dụng-công rất hay, đáng nên gia thưởng, truyền lưu phổ thị giới cho qui được phòng chế-tặng để ủ thanh-gia.

Khâm thử.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

MỚI XUẤT-BẢN

TÁI-SINH-DUYÊN

« HẬU BIÊN »

編後緣生再

Cuốn « Hậu-biên » này so với « Tiền-biên » thì nhiều trang hơn, mà giá cũng bán có 0$80 và 0$20 tiền cước-phí. Ngài nào muốn mua, xin gửi thư và mandat cho ông NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *Trung-Bắc-Tân-Văn* Hanoi. Có bán tại hàn-quán cùng các cửa hàng sách. 3682

Compagnie MẠO CANH
CAO-BẰNG

Có lời trình với các hành-khách biết rằng, bắt đầu từ ngày 15 Octobre 1923, thì chúng tôi sẽ cho xe auto chạy từ Cao-bằng xuống Na-cham, lại từ Na-cham về Cao-bằng, mỗi ngày một chuyến đi một chuyến về. 3694

CÁC PHÁO-TÂY MỚI, BÁN CHIẾU-HÀNG

Bản-hiệu có trữ nhiều thứ pháo-Tây để dùng về các ngày lễ-tiệc và hội. Lại có riêng một thứ thuốc xanh đỏ (Flamme de Bengale) để các nhà hát dùng cho hợp vệ-sinh vì chỉ không có khói khét, sáng tỏ, mùi đẹp và chẳng chậm, để lâu không trớt.

Các quý-khách ở xa có cần tới thì xin gửi thư về thương-lượng và lấy hóa-giá, sẽ gửi theo lâu thủy hay hỏa-xa, không gửi giấy thép được.

Xin chiếu-cố.

XUÂN-HÒA, tạp-hóa
99, Phố Hàng Gai, Hanoi. 2097

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ nay để ý cho chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ:

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đóng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi
MÁY NÓI SỐ 245

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 34 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chắn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mọng đông khách.

Quí-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

3645 HÀN-THIÊN biển-sức.

BÁO VIỆC RIÊNG

Thư ngỏ cùng những ông muốn làm nghị-trưởng tư-vấn nghị-viên kỳ năm 1923

Nay sắp tới kỳ đại-hội-đồng thường niên của Bắc-kỳ tư-vấn nghị-viện và lần kỳ đầu của khóa này, sắp lại phải bầu ban trị-sự mới.

Bởi thế đi đến đâu cũng thấy bàn về việc cổ-động làm nghị-trưởng. Đảng này bác đảng khác, nào ông này làm chỉ xu phụ để lấy tư-lợi, không nghĩ gì đến tình dân, nào ông kia thì chỉ lấy danh giá hão làm mồi mà kiếm tiền của bọn dân đen bà muốn cải-nghiệp; ông khác thì đốt đặc ba chữ kỳ không viết nổi, ông khác nữa thì lừa thầy phản bạn, nào ông khác nữa có tài nhưng không có lực, còn nhiều những lời bài-bác nữa, nhưng cũng đại-khái như thế cả.

Chưa từng thấy ông nào kể công-trạng mình hay, công bố cái tài-đức mình cho công-chúng từng phục, tỏ bày cái tài nghị luận của mình để đối với chính-phủ thì được chính phủ tin yêu mà khai hóa cho dân chúng phồ cập, đối với quốc-dân thì thay mặt dân mà tỏ tình yêu với chính-phủ những điều ích lợi cho dân.

Tôi thiết-tưởng các ông bài bác nhau như thế không phải là một cách cạnh tranh chính đáng, chỉ tỏ vạch lưng cho người xem mà khinh-bỉ mình, tưởng lầm rằng bọn thượng lưu nước mình là toàn thể cả. Và lại cũng có thể đi-hại cho bọn hậu-tiến sau nầy, vì cũng tưởng lầm rằng, không cần gì phải tài cao học rộng, nếu muốn được như các ông kia thì phải làm được những thủ-đoạn như các ông ấy.

Bởi những lẽ đó, tôi lấy công-tâm mà xin cả các ông đừng bài bác nhau như thế, chỉ xin các ông cho chân, tôi biết biết các ông đã hành-động và việc các ông sẽ hành động như thế nào, nếu chúng tôi xem ra chính đáng thì chúng tôi sẽ hết lòng mà bầu các ông lên. Vậy mong rằng, trước khi bầu nghị-trưởng này chán, tôi sẽ được nghe những lời các ông phô bày cho chúng tôi biết tài đức của các ông Kính đạo

TRẦN-MINH-THU
Nghị-viên Bắc ninh
3697 *95 Rue Pavillons Noirs Hanoi*

(Xem trang thứ bảy)

CÁO-BẠCH

Hôm chủ-nhật tức là 14 Octobre, Tàu Vân-Võ Đại Thần, sẽ khởi-trình hồi 4 giờ chiều chạy sang Packhoi, Hoihao, và Hongkong.

Tàu này chở được một nghìn năm trăm tấn, (có chín mã-lực) chạy khỏe lắm. Quí-khách ai có gửi hàng, hay là lấy vé đi tàu, cứ đến nhà số bốn, (4 bis) ở đường Francis Garnier, Haiphong, đây là nhà giấy. 3699

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Hội Sán-nhiên-đài họp đại hội-đồng thường niên

Đúng 1 giờ chiều hôm chủ nhật 14 Octobre 1923, xin mời các ông các bà có cổ phần ở hội « Sán-nhiên-đài » đến họp Đại-hội-đồng thường niên tại nhà hội ở ngõ hàng Mã-mây, số nhà 18, tỉnh Hanoi.

LE CONSEIL D'ADMINISTRATION

Tối thứ ba 9 Octobre 1923
NHỊ ĐỘ MAI
(Đồ-Thân bảo tin)

Nghe tin ngộ biến phi thường.
Tìm phương xa chạy tình đường cao bay.
Chết hoài sống sót thương thay.
Ngờ đâu Lương-Ngọc tới tay họ Trần.

Tối thứ tư 10 Octobre 1923
HẠNH-NGUYÊN CỐNG HỒ
Ông xanh kheo nhẽ cợt cầu.
Chưa vui loạn phượng đã sầu bắc nam.
Làm cho chí tải chi tam.
Hồi ra độ lại vào ngâm mới thôi.

Hội-đồng-Ích đang giải-tán

LỜI BÁ CÁO

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội-Đồng-Ích :

Ông bà nào có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích, là Hội cho vay và giữ ông đề giành, hiện đang giải-tán, thời xin đem ngay lại, hay là gửi recommandée nhà giấy-thép ngay lại cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở phố Jauréguiberry (Gióc Hàng-Kèn) số nhà 3, Hanoi, những số gửi tiền cùng các biên-lai lợi để liệu dự-định việc giải tiền.

Khi nhận sẽ xé có biên lai chứng nhận.

Giải-Tán-Viên
P. Pour E. CHATAIGNEAU.
T. M. Gérante.
3694

Ta nên chú ý!

Bệ này mới bắt đầu nóng mà đã thấy nhiều người mắc phải bệnh ngứa lở ngoài da cùng các bệnh đau xương và đau mạch máu, không biết rõ ở lâu sang mùa nóng nực thì các bệnh ấy phát ra nhiều dễn đâu : có những bệnh này lại hay lây, nên một người đã mắc phải mà không chịu chữa ngay để lây sang người khác, lâu dần lan mãi ra thì thực là một sự nguy to cho xã-hội.

Vậy ta nên chú ý!
Nên chú ý thì liệu thế nào?
Nên chú ý thì kịp dùng ngay thứ thuốc

DÉPURATIF SENSAL

là một thứ thuốc chữ riêng ra để chữa các bệnh kể ở trên này. Thuốc Dépuratif Sensal này mà dùng các xứ nóng như xứ mình thì thực không còn thuốc nào hay hơn được nữa : vì chủ-nhân đã xét nghiệm kỹ càng cái thời-tiết ở xứ này mà chế ra, như thế thì những thứ thuốc giải-nhiệt khác chẳng ra gì các xứ lạnh mà dùng ở xứ mình thiết tưởng không được hợp thời lắm vậy.

Thuốc này lại thần-hiệu để mà chữa bệnh giang-mai kinh niên nữa.

Hiện có bán tại: Hiệu Bảo-chế E. CHASSAGNE, 59, phố Paul-Bert trước cửa hiệu Gô-đa trông sang

MUỐN BÁN

Giá đặc biệt, một cái xe dạp gắp lắm được « **Minima Hirondelle** » còn mới lắm.

Hỏi tại, 50 đường Đồng-khánh, Hanoi. 3695

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BẢO

16, Rue de la Soie, 16
HANOI

Bán đồ vàng, đồ bạc; các thứ mặt đá thực và giả, kính gọng đồi mồi, đồng hồ quả quít, ô đàn bà, giầy cườm, giầy kim-tuyến, giầy nhung, v. v.

Vàng đúng tuổi và bạc nén.
Thợ khéo kỹ công và giá thực.
3617

Đồng-hồ đeo tay hạ giá

Mỗi cái 1$00

Thưa các quý khách, những đồng hồ đeo tay của bản-hiệu vì giá hạ cao 3 quan vẫn chắng tốt xin bớt giá mỗi cái 1$00 nữa cũng còn không bằng hồi thời kho hiệu cái kính giọng vàng cái hộp xin xem cho rõ nhẽ :

		giá trước	giờ
Đồng hồ đeo tay chữa tốt thấy giờ		5$ 40	4$ 40
—	cỡ kim tỷ	— 6 00	5 00
—	kim thép và kim vàng	— 4 00	3 00
—	vuông thực xinh	— 5 20	4 20

Nếu các quý khách chiếu cố thì xin cứ cái mua không bớt giá, chiết giả trước thời xin kính tặng 1 cái kính gọng vàng đủ mỗi và 1 cái hộp kính nhung lau và cả lần dưỡng nữa. Xin chiếu cố cho.

TONG-YUNE-TAI
46, Phố hàng Ngang HANOI

Số 82

NGỌC-KIỀU-LÊ

(Chuyện một người nữ-sĩ có tài nhà ngọc phun châu, lại giữ được giá trong tuyết sạch, đáng làm gương cho bọn quần-thoa. Xem chuyện này thì đủ biết rằng các bậc danh-nhân ở trên thế-giới từ xưa đến nay, đều bởi cái tinh-anh trong trời đất chung đúc mà nên, thợ Tạo hà có phân biệt nam-giới nữ giới.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Nói xong, cầm lấy phong thư, lại hai ba lần cảm-tạ rồi lui ra. Cách mấy hôm sau, Ngô bàn-làm thân-thể đã trắng kiện, quả-nhiên khỏi-bành tiến Kinh.

Tô-hữu-Đức nhận được phong thư của Ngô bàn-lâm, thúc-khắc thẳng đường về nhà. Khi về tới nhà, mở trộm phong thư ra xem, thấy bức thư như sau này :

« Quyến đệ là Ngô khuê kính trình « tỉ trượng Bạch đại-nhân nhã-giám

« Đệ từ khi tương-biệt, đệ tức-khắc định ngày tiến Kinh, không « ngờ khi ra khỏi thành chỉ vì thù « ăng quá phiền mà đến nỗi cảm-« mạo thành ra bệnh nặng.

« Niên-huynh mấy lần sai người « thăm hỏi, đệ rất lấy làm cảm-« kích thật là cố-nhục chi tình. « Nay bệnh đã hơi gần, đệ tại phải « sửa-soạn tiến Kinh.

« Bây giờ có một việc muốn nói là « việc hôn-nhân của sanh-nữ. Khi « trước đệ tìm được một chàng họ « Tô, thật là xứng đôi vừa lứa. Đệ « vẫn chú-ý đã lâu, hai ba lần sai « người đến nói mà chàng nhất-« quyết không nghe

« Đệ rất lấy việc ấy làm lạ. khi « trước đã có thuật chuyện với niên-« huynh, tức là chàng này. Nay « chàng đã biết hối, lại đến khẩn-« cầu, đệ xét bao vui mừng, xin « đứng làm môi nhân, để đáng niên-« huynh mối người giai tế.

« Xin niên-huynh dụng tình xem-« xét nếu quả như lời đệ nói thì nên « bằng lòng mà nhận gả đi, khiến « cho hai trẻ được vẫy duyên loan-« phượng. Cái cảnh rể hiền con hiếu, « cũng đã mua vui trong khi tuổi « già.

« Đệ đang nói vàng về việc tiến « Kinh, không kịp nói nhiều, xin « niên-huynh lượng thứ. »

Tô-hữu-Đức xem đi xem lại, thấy trong thư chỉ nói một chàng họ Tô, chứ không hề nói rõ là con *Tô-hữu-bạch*, mới mừng rỡ mà rằng :

— Lúc trước ta vẫn định đôi lên *Tô hữu bạch*, nay trong thư lại không nói rõ thì chỉ bằng ta cứ tự nhận lên ta, dẫu có ai biết cũng chẳng hề chi vậy. Huống chi Ngô bàn-lâm lại sắp tiến Kinh, còn ai đối chứng, may mà thành-sự, sau này dẫu ông ta có hỏi, cũng chẳng sợ chi.

Tô hữu-Đức nghĩ vậy, mới lại tra bức thư vào trong phong bì, rồi gián kỹ càng như trước. Lại sửa-soạn một cái lễ rất hậu, chọn ngày tốt thẳng đường đi sang *Cẩm thạch-thôn*. Người nhà đầy-tớ đi theo nhẫn lắp nập.

Tô hữu-Đức cố ý làm ra bộ nhọc nhằn, chưa đến của *Bạch* thị-lang, đã xuống ngựa đi đất, vào ngồi nhờ một cái nhà gần đấy, rồi sai người đem phong thư của Ngô bàn-lâm và một cái danh thiếp để trình *Bạch* thị-lang.

Tên quản-gia là *Đồng-sinh* thấy có thư của Ngô bàn-lâm, không dám trì-trệ, tức khắc truyền bẩm ngay. Bấy giờ *Bạch* lão-gia đang ngồi tại *Mộng-thảo-hiên* nói chuyện với *Trương-quí-như*.

Cách cửa-động của *Trương quí-như* đã bị *Tô-hữu-bạch* nói rõ với con *Yên-lô*, thế tất nàng *Đồng-ngọc* không thể dùng được, có sao lại còn ở đây.

Sẽ là khi *Bạch* lão-gia giờ *Dương* tiễn-chí mọi người môn sinh, tôi phải tiếp-kiến hầu mới được.

Trương-quí-như nói :

— Nếu vậy thì lão gia nên ra tiếp-kiến.

Nói xong, đứng dậy cáo-từ trở về hậu viện. *Bạch* lão-gia đi ra nhà khách, sai người mời *Tô-hữu-Đức*. *Tô-hữu-Đức* được lệnh, đã sáng-sinh áo dài, rón rén bước vào.

Bạch lão-gia trông ra, thấy *Tô-hữu-Đức* thân-thể đầy-đà, áo quần bảnh-bao, tự-hồ một người trọc-phú, chứ không phải con nhà văn-chương vậy.

Nàng *Hồng-ngọc* thấy *Tô-hữu-bạch* đi rồi mà thơ *Trương quí-như* lại càng thêm hay, cũng có ý nghi-ngờ, không dám khinh-thường nói gì với *Bạch* lão-gia cả. Vì thế *Trương-quí-như* vẫn đương-đương đấy, nghiễm-nhiên là một vị gia-sư.

Hôm ấy, *Bạch* lão-gia đang ngồi nói chuyện với *Trương-quí như*, bỗng có thư *Ngô* bàn-lâm đến. *Bạch* lão-gia mở xem, biết ý trong thư, mừng mừng rỡ rỡ, không tiện ngỏ cho *Trương-quí-như* biết, mới tra phong thư vào tay áo rồi cầm cái danh-thiếp xem

Khi xem xong cái danh thiếp, thấy tên là *Tô-hữu-Đức*, *Bạch* lão-gia mới bảo *Trương-quí-như* rằng :

— Ngô bàn-lâm là chỗ xã-thôn, có

Cách cử-động của *Trương quí-như* đã bị *Tô-hữu-bạch* nói rõ với con *Yên-lô*, thế tất nàng *Đồng-ngọc* không thể dùng được, có sao lại còn ở đây.

Sẽ là khi *Bạch* lão-gia giờ *Dương* tiễn-chí mọi người môn sinh, tôi phải tiếp-kiến hầu mới được.

Trương-quí-như nói :

— Nếu vậy thì lão gia nên ra tiếp-kiến.

Nói xong, đứng dậy cáo-từ trở về hậu viện. *Bạch* lão-gia đi ra nhà khách, sai người mời *Tô-hữu-Đức*. *Tô-hữu-Đức* được lệnh, đã sáng-sinh áo dài, rón rén bước vào.

Bạch lão-gia trông ra, thấy *Tô-hữu-Đức* thân-thể đầy-đà, áo quần bảnh-bao, tự-hồ một người trọc-phú, chứ không phải con nhà văn-chương vậy.

Tô hữu-Đức đệ trình lễ-thiếp, rồi cứ đầu đoàn sụp lạy. *Bạch* lão-gia hai ba lần từ chối và mời *Tô-hữu-Đức* ngồi.

Bạch lão-gia nói :

— Thân-phụ tôi chẳng may đã tạ thế rồi, chỉ còn thân-mẫu mà thôi. Tôi nguyên người *Mã-khâu*, cách đây chỉ độ 17 bể-i 18 dặm.

Bạch lão-gia nói :

— Nếu vậy, chúng ta gần-gụi quanh đây, thế mà già này không được biết tăng !

Nói xong, truyền người nhà pha trà mời nâng. Khi nồng tra xong. *Tô-hữu-Đức* đứng dậy cáo-từ. *Bạch* lão-gia nói :

— Đáng lẽ hôm nay tôi mời hiền-khế ở lại xơi cơm mới phải, nhưng được tiếp-kiến lần này là một, không dám lạc-thạo, vậy xin để đến hôm khác sẽ mời.

Tô-hữu-Đức nói :

— Chúng tôi được vào bái-yết lão-gia thế này, đã lấy làm hân hạnh, khi nào còn dám quấy nhiễu nữa.

Nói xong, liền cáo-từ lui ra. *Bạch* lão-gia tiễn ra đến cửa ngoài, ân-cần dặn bảo. Người nhà đệ trình lễ-vật, *Bạch* lão-gia chỉ điểm lấy mấy thứ, còn trả lại cả. *Tô-hữu-Đức* thấy *Bạch* lão-gia tiếp-đãi rõ-rệt, mừng thầm việc có thể thành.

(Còn nữa)

VIỆC KINH-ĐÔ

Hội đồng Tư vấn nghị-viên. — Ngày 1er Octobre tại phủ Khâm-sứ đã mở kỳ hội đồng Tư-vấn nghị-viên khoa mới bàn.

Ngày mở hội có các cụ trong viện Cơ-mật đến dự hội Tất cả nghị-viên trong 13 tỉnh nạc là 39 ông. Ông Hà-Đăng được bàu làm nghị-trưởng, ông Ưng-Du làm thư ký, ông Lê-trung-Phụng làm phó thư-ký. Kỳ hội đồng này Chánh phủ Bảo-hộ đã bàn bỏ sự thi hành về việc sanh tử giá thú bộ tại Trung-kỳ. Nghị-viên đều ưng thuận cả.

Gãy xương vì tê. — Cách vài hôm nay một người thợ mộc ở làng Nam-phổ, nhân trèo lên đóng rui làm nhà vô ý tế xuống phải gãy mất mấy cái xương sườn. Nghèo hèm thay ta thường cứu cho những người bị tê ngã không có phương thuốc gì cả, chỉ biết lấy nước nóng liệu thoa bóp và một vài thứ lá thuốc dân cũng có khi cứu làm. Nhưng người thợ mộc này thì các phương thuốc ấy chịu không cứu được liền phải đem vào nhà thương, quan thầy thuốc đã khám nghiệm xong thì bước thuốc cho và đưa vào nhà thương để điều trị. Vào được một vài giờ rồi lại phải không ra về nhà rồi lại tìm đến chữa lại một ông thầy nắn ở làng đó, nhưng bị thương nặng quá nên thầy nắn ra cũng chịu bó tay.

Người thợ mộc này sở dĩ mà trở về là không phải bởi nhà thương chiêu, chỉ bởi không có tiền mà nạp trước một số 6p. phải trở về. Sự bắt nạp tiền trước ở nhà thương vẫn có, nhưng vì anh thợ mộc này đại không biết đem tính nguy cấp và sự bần khổ mà tỏ thiết cho thầy đến tai quan thầy thuốc, thì chẳng được vào nằm bổ thì, lại bỏ ra về ấy đã nên khó dại thay.

VIỆC TRUNG-KỲ

QUẢNG-BÌNH

Cái trộm lạ kỳ. — Mới rồi đây ở huyện Bố-trạch, tỉnh Đồng-hới tại chợ Đón có xảy ra một chuyện mất trộm lạ kỳ.

Số là có một người con gái tên là thị Một đi chợ Ba-đồn bẩy hàng về bán, tối ngày 15 tháng 8 đuổi đò thì chị em buôn bán cũng đông mà không biết mưu gian thế nào, đến sáng ngày 16 thì mất hết một tờ bạc giấy 100 p. Cái tính cẩn thận của người con gái ấy lúc bấy giờ không sao tả được. Nguyên vì số bạc ấy là của người khác gởi mua hàng. Nên phần thì sợ về nhà cha mẹ đánh la, phần thì không có đã mà đền.

Thương thay. Thế thì e phải chịu mất thôi.

Ai ngờ thiên bất dung gian mà xui cho các chú khách bán hàng nghe tiếng cô ấy mất bạc thì thuật chuyện lại với người chạ cô ấy rằng: « Sáng ngày 16 có một người con gái tên là thị Ốc có đưa vào phố mua hàng trả một tờ bạc một trăm đồng thì chắc là người ấy lấy.

Bấy giờ hội đương triệu tại huyện, Quan huyện đòi thị Ốc đến thì nói rằng nó đi phiên không có bạc trăm bạc nhục gì cả chỉ bạc giấy một mà thôi. Thế mà mấy chú Khách thì nói rằng chính thị Ốc có mua một tờ bạc giấy trăm thì ở đâu. Chỉ vì thị ấy ít không biết số hiệu tờ bạc ấy nên còn lôi thôi.

Và lại có bao chiêm người mà có thấy thị Ốc trộm bạc thì nó có nhìn rằng thị Ốc có cho nó một người năm bảy đồng.

Nghe ra thì bên nhà mất bạc có được nhiều chứng cớ vững vàng lắm, còn bên kia thì phải chịu đền mà bị phạt nữa.

Q. D. lại cảo.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gởi đến chỗ mới, thì gởi cho báo-quán mỗi giấy quán báo, nhưng lại thế nào thì biên rõ rằng vào đấy, và gởi theo hai hào (0 $ 20) bằng tem cũng được) để chi tiền giấy quán khán.

Ngài ai không gởi tiền theo thì sở đi người sẽ không phải trả nữa.

QUINQUINA CUSSAC

BỔ SỨC — KHỎE NGƯỜI

Chế bằng rượu vang tốt. Rượu ấy làm cho ngon cơm, và cải vị nó rất ngon.

Rượu ấy khỏe và bổ làm cho người mới đau khỏi được phục-sức, trị được bệnh huyết-suy, bệnh sốt-rét cùng bệnh mệt nhọc.

Ai muốn giữ gìn sức-khỏe nên dùng rượu này.

Hiệu GUIONEAUD FRÈRES

HANOI — HAIPHONG

Đứng làm đại biểu bán rượu ấy cho khắp cả hạt Đông-pháp

AI MÀ DÙNG THUỐC HƯƠU của ông Lương-y DEHAUT mà XỔ thì chẳng cần chi phải CỬ ĂN

và an dưỡng trong phòng. Thuốc hươu này dễ uống lắm và đã mau xổ lại xổ rất êm thấm.

Bán tại Nhà ông Lương-y DEHAUT, 147, Faubg. St-Denis, Paris, và khắp trong các tiệm thuốc đều có bán.

NAM-THÁI 南泰

5, Quai Clémence au — HANOI

ở phố Bờ-sông, số nhà 26, HANOI

Bản-hiệu có bán gỗ lim cây, gỗ lim phiến, gỗ lim xẻ thành khí, các thứ gỗ tạp, gỗ gụ, gạch xây tường và có nhận cả dòng các thứ đồ-đạc và các thứ lối cửa.

Hàng tốt giá hạ.

NAM-THÁI
Kính-cáo

2072

Kính cáo các nhà mắc phải bệnh trĩ

Tôi mắc bệnh trĩ, thuốc thang mãi không khỏi sau nhờ M. TCHUONG-QUAY-LAM, ở hàng Đường, số nhà 26, Hanoi, chữa cho, trong vòng ba tuần lễ thì khỏi hẳn.

Trong khi chữa không đau đớn gì và tôi vẫn làm lụng như thường.

Vậy có mấy lời cảm tạ lương y và giới-thiệu lương-y cùng các nhà mắc phải bệnh ấy.

HOÀNG-TIỆM-HỒNG

16 bis 3, Rue de la Citadelle, Hanoi

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và suy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-đào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất rẻ tiền và rất qui để trị các chứng bệnh như: **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, côm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình,** lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2 $ 25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

Hỏi các ông mắc phải bệnh tinh (lậu và giang-mai) khuyết các ông chớ dùng thuốc nhảm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 48, phố Principale, tỉnh Bắp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tinh đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gởi lại.

Cả cước độ hơn một đồng một lọi

2053

SẮP MỞ Cửa Ba

PACHOD Frères & Cie LYON

Sớm chậm một ngày rất có quan-hệ

Có bệnh nên chữa ngay, chớ trì-hoãn. Cái sức khỏe người ta lại quan-hệ hơn các việc khác, chớ nên nói: Sớm chậm một ngày không quan-hệ gì.

Làm lụng, nghĩ ngợi, hoặc có việc gì quá sức mà mệt-nhọc, yếu-ớt người đi, thì nên biết rằng trong mình yếu-ớt như thế, chẳng bao lâu mà hóa ra bệnh huyết suy, gân yếu, thân thể luy-nhược, và các bệnh ấy lại sinh ra lắm chứng khác nữa.

Chớ nên trì-hoãn không dùng thuốc Pilules Pink. Biết đâu sớm được mấy ngày lại không đỡ được biết bao là nỗi khổ-thống.

Pilules Pink làm cho chóng phục sức, vì Pilules Pink làm cho chân huyết giàu hơn, trong hơn, có sức hơn, làm cho bộ thần-kinh khỏe hơn, làm cho các cơ-thể làm việc mạnh hơn.

Chớ nên lưỡng-lự. Thuốc PILULES PINK.

Dùng sớm chậm một ngày rất là quan-hệ.

Bán tại tất cả các hiệu Bào-chế.

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

Chúng tôi kính-trình các quý khách biết rằng nay chúng tôi mới có sang 1e máy làm đồ mạ rất tốt như là quả cầu chạm rồng, vòng, điếu hút thuốc lá, đèn, vân vân.

Một bọn nhân kính đã các thứ mặt, mặt đồng mặt trắng, mặt vàng, mặt mài đã sáng, vân vân. Lại có đồ nhẫn kính gọng bằng răng lấy, gọng bọc vàng, gọng đồi mồi, vân vân; quả mắn đến bọ mà đeo những nhẫn kính này thì hợp phép vệ sinh lắm lắm.

Đồng hồ quả-quít đeo tay, đeo bỏ túi cũng, đồng-hồ báo thức, đồng-hồ chạm-trổ, vân vân.

Một bọn chữa sơ đồng cũ, bị sứt, bị sứt, bị vỡ đã khéo-khéo hay là bẩy chính nông được và đã bình vân vân.

Các quý khách mới sang hà nước xin chớ nên vội tin bán ba giá, mong các quý-khách chiếu-cố cho thì chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm lắm.

Chúng tôi sẽ có trang, các bản, ngọc ngà, vàng bài không kể, chính các quý-khách chúng tôi trông cả.

Cẩn-cáo
HIỆU PAO-VA
Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi.

CẦN NGƯỜI LÀM

« *Công-ty Phạm-văn-Phí chúng tôi vừa mới* « *thầu lại được việc chở thơ và hành-khách* « *đường Vinh đi Đông-hà trong 5 năm nữa.* « *Vậy chúng tôi đang mở to thêm nhà máy* « *và đã mua thêm nhiều xe mới ở Tây sang,* « *nên đương cần dùng người sơn biết pha sơn* « *tây và người thợ da biết khâu đệm xe ô-tô.* « *Ai biết nghề vào Vinh hỏi sẽ được lương cao.* »

2013

PHẠM-VĂN-PHÍ Công-ty lại cảo.

Thuốc HÉMOGLOBINE BYLA

Trị bệnh huyết suy rất mạnh

CỨNG CÁP MẠNH MẼ BÉO TỐT

Là thứ thuốc bổ huyết mạnh nhất

Xin hỏi tại hiệu BYLA
26, Avenue de l'Observatoire. — PARIS (France)

LAXO SODYL

Một thứ hạt gấp chất muối của loài quả thì xúi bọt lên.

Là thứ thuốc nhuận tràng rất tốt,

Thứ thuốc tẩy rất dễ dùng.

Trừ bệnh táo cùng các chứng khác vì bệnh táo sinh ra một cách rất chóng, như nhức đầu, đau gan, đau vị, đau ruột, bệnh trĩ, đau đầu ruột, bệnh trệ, nhọt lở, vân vân.

Thứ thuốc này hiệu nhất, rẻ nhất.

Giá tiền: 1 $ 25 một lọ 10 hay 15 liều

Về phần Đông-pháp có gởi bán tại:

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

AI MUỐN LÀM GIÀU

Bỏ ra 20 quan mà may ra được

500.000 quan

Như một cái vé trái-phiếu của Chính-phủ Pháp, có 1 số để 20 hoặc hai (Obligations Foncières 4 lots). Lần nào cũng phải mở ngay 20 quan, nếu thì mất không nộp 20 quan, theo như lệ định trong hợp đồng. (Như vậy mỗi người có 4 lần mở ra, có thể trở nên giàu có được).

Kể mở vào lần đầu là được ngay cái số trái-phiếu mà những mình được quyền sở-hữu, như là mình đã nộp hết lần nữa vậy, và đến lần trái-phiếu trúng số về là nào thì mình được tính người có tiền lắt lẻ. Nếu trái-phiếu trúng mà số nào cũng trúng một 10 lần 500.000 mỗi cuộc thì 1.000 quan, không có thì cũng được hoàn lại 10 cái quan. Mỗi năm có bốn lần rút số, hơn 8 triệu lần.

Như vậy mua trái-phiếu thì nào cũng lợi, không khi nào thiệt

CÓ NHỮNG LỜ SAU NÀY:

100 lô.	500.000 quan	1000 lô	5.000 quan
100 lô.	250.000 —	1.500 lô	3.000 —
200 lô.	100.000 —	13.200 lô	1.000 —
200 lô.	10.000 —	1.780.900 lô	600 —

Người có trái-phiếu trúng số mỗi một lần nữa thì mình sẽ được số tiền nhiều hơn là số tiền mình đã nộp.

Gửi 20 quan (tính người tiền, không phải trả phí tổn nhỏ nữa). Mỗi lần rút số sẽ nhận được một cái bằng kê số trái-phiếu trúng số, không phải trả tiền. Gửi số bạc trong bằng ấy thường với số trái-phiếu để lại nhà ngân hàng, nếu nhà số trái-phiếu ra số đó, mình được, theo như điều khoản trong bản luật thông ngày 12 Juin 1868. Bản luật ấy là một bảo luật bảo chứng, giữ gìn cho tên nhà số trái-phiếu, không sợ mất gì phải nghi ngại cả.

Năm nào cũng có 15 Février, 15 Mai, 15 Août, 15 Novembre thì rút số.

Gửi ngay muốn dự vào cuộc rút số kỳ thì gửi ngay 20 quan đến sau

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE, France

Tài liệu của Hà Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng chụp, Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Certifié l'insertion

Imprimerie du Trung-Bắc-Tân-Văn

Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN